

SULIK-SARNOWSKI NIKODEM

102 wes +1

" " "Sarnowski."

(1893 - 1954), pseud. "Ładyna," "Jodkó" ^{102 wes +1} "Sarnowski."
 Oficer służby stałej piechoty WP : pułkownik (1 lipca 1940). Generał brygady (1 marca 1944).

Urodzony 15 sierpnia 1893 we wsi Kamienna Stara, gmina Dąbrowa Grodzieńska, na pograniczu Białostoczczyzny i Grodzieńszczyzny, w rodzinie chłopskiej. Za poradą (a prawdopodobnie przy pomocy) Elizy Orzeszkowej (mieszkającej w Grodnie przy ul. Sadowej) wysłany przez rodziców do gimnazjum w Petersburgu. Powołany do armii rosyjskiej, jako oficer piechoty bierze udział w walkach na froncie wschodnim I wojny światowej. W 1917 zgłasza się do 1 Korpusu gen. Dowbora-Muśnickiego. Ciężka kontuzja przeszkadza mu w przyjęciu do służby w linii. W 1918 bierze udział w organizacji Samoobrony Ziemi Grodzieńskiej. Wkrótce jako dowódca kompanii w stopniu kapitana (1 czerwca 1919) w składzie Białostockiego Pułku Strzelców broni ziemi kresową przed inwazją bolszewicką. Walczy w obronie Słonima, uczestniczy w akcji na Baranowicze, Nowojelnię i Nowogródek, a następnie w działaniach zaczepnych na Mińsk, Słuck i Łuniniec. Bierze udział w obronie Borysowa i w walkach nad górna Berezyna. W walkach odwrotowych 1920 dowodzi już batalionem. Ranny, przejściowo internowany przez oddziały litewskie. Wojnę polsko-bolszewicką kończy na stanowisku dowódcy batalionu w 1 Dywizji Litewsko-Białoruskiej.

W okresie pokojowym po nie ukończonych studiach prawniczych służy w sztapie 29 Dywizji Piechoty w Grodnie, a następnie, od września 1926 w 76 Lidskim Pułku Piechoty. We wrześniu 1927 przeniesiony do służby w Straży Granicznej i mianowany Komendantem Centralnej Szkoły Straży Granicznej. Z dniem 1 stycznia 1928 awansowany do stopnia majora. W lutym 1929 skierowany na stanowisko kierownika ^{Państwowego} Urzędu Wychowania Fizycznego i Przynależenia Wojskowego w Toruniu, skąd po trzech latach wraca do służby liniowej.

W marcu 1932 mianowany dowódcą batalionu w 65 Pułku Piechoty

← 12c →

Aut
9/
na

w Grudziądzu. W lipcu 1933 przeniesiony do służby w Korpusie Ochrony Pogranicza. Przebieg służby w Korpusie : od lipca 1933 - dowódca batalionu "Dederkały" (z dniem 1 stycznia 1935 awansowany do stopnia podpułkownika), od maja 1935 - dowódca batalionu KOP "Stołpce", od kwietnia 1937 - zastępca dowódcy pułku KOP "Baranowicze", od października 1937 - dowódca batalionu a następnie dowódca pułku KOP "Sarny". Na tym ostatnim stanowisku застаје go wybuch wojny z Niemcami 1 września 1939 i agresja sowiecka na Polskę 17 września 1939.

Wiadomość o wkroczeniu czerwonych otrzymuje ppłk Sulik o świcie 17 września w leśniczówce Ładyna pod Sarnami. Bezzwłocznie wydaje jednoznaczne rozkazy przystąpienia do walki. Prócz swego pułku "Sarny" (dwa bataliony - "Rokitno" i "Bereźne" oraz szwadron kawalerii "Bystrzyce"), dysponuje dwoma batalionami fortecznymi - "Sarny i "Małyńsk". Zgrupowanie stawia skuteczny opór siłom sowieckim, wzmocnionym artylerią, bronią pancerną i lotnictwem. Umiejętnie broniąc się na przygotowanych stanowiskach, zamykających nieliczne przejścia przez niedostępne bagna i moczary Polesia oddziały ppłk. Sulika odchodzą z przedpola na linię budowanych w latach trzydziestych umocnień składających się z betonowych schronów bojowych, pól minowych i zasieków. Skutecznie działa pociąg pancerny, rozbijając ogniem swych dział kolumny ciężarówek, ciągników z działkami, samochodów pancernych. Dopiero 20 września, zagrożony okrążeniem, wycofuje się ppłk Sulik w kierunku Kowla. Przekracza Styr (trzecia duża rzeka, przecinająca południkowo tę część Polesia). Melduje się u dowódcy Korpusu gen. Wilhelma Orlika-Rückemana. W składzie jego grupy stacza z Armią Czerwoną ciężką bitwę pod Szackiem k. Włodawy, a następnie przekracza Bug brodami i zapada w lasach soliborskich. Celem dalszego marszu w walce ma być kompleks lasów k. Parczewa, gdzie istnieje nadzieja nawiązania kontaktu z wojskami SGO "Polesie". W ustawicznych walkach, przebijaniu się bez możliwości odpoczynku, wyczerpują się siły grupy. Brakuje amunicji i żywności. Rosną straty

Autik

9/106

na 120

... 1931 ...
... 1932 ...
... 1933 ...
... 1934 ...
... 1935 ...
... 1936 ...
... 1937 ...
... 1938 ...
... 1939 ...
... 1940 ...
... 1941 ...
... 1942 ...
... 1943 ...
... 1944 ...
... 1945 ...
... 1946 ...
... 1947 ...
... 1948 ...
... 1949 ...
... 1950 ...
... 1951 ...
... 1952 ...
... 1953 ...
... 1954 ...
... 1955 ...
... 1956 ...
... 1957 ...
... 1958 ...
... 1959 ...
... 1960 ...
... 1961 ...
... 1962 ...
... 1963 ...
... 1964 ...
... 1965 ...
... 1966 ...
... 1967 ...
... 1968 ...
... 1969 ...
... 1970 ...
... 1971 ...
... 1972 ...
... 1973 ...
... 1974 ...
... 1975 ...
... 1976 ...
... 1977 ...
... 1978 ...
... 1979 ...
... 1980 ...
... 1981 ...
... 1982 ...
... 1983 ...
... 1984 ...
... 1985 ...
... 1986 ...
... 1987 ...
... 1988 ...
... 1989 ...
... 1990 ...
... 1991 ...
... 1992 ...
... 1993 ...
... 1994 ...
... 1995 ...
... 1996 ...
... 1997 ...
... 1998 ...
... 1999 ...
... 2000 ...

w ludziach. Tragizm sytuacji potęgują barbarzyńskie metody prowadzenia wojny przez czerwonych. 1 października gen. Orlik-Ruckeman daje rozkaz zaprzestania walki, rozproszenia żołnierzy, zniszczenia bądź ukrycia sprzętu.

Po zakończonej kampanii ppłk Sulik przedostaje się do Warszawy. Już 13 października melduje się u gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza. Włącza się do walki konspiracyjnej jako oficer w SZP, a następnie ZWZ. W dniu 11 listopada otrzymuje nominację na zastępcę komendanta - będącego w stadium organizacji - Okręgu Wilno SZP. Wkrótce wyrusza na te tereny, okupowane od kilku tygodni przez Armię Czerwoną. Nową granicę pomiędzy dwoma zaborcami przekracza bez przeszkód, ale już w Sopoćkiniach w Augustowskim zostaje zatrzymany przez NKWD. Na szczęście nie rozpoznany wydostaje się z aresztu i 8 grudnia dociera do Wilna, przekazanego właśnie niepodległej jeszcze Litwie przez Związek Sowiecki. Działa pod ps. "Ładyna", "Jodko" ^{"Sarnowski"} Kłade dzie podwaliny SZP na terenie Wileńszczyzny i północnej Białorusi, scalając szereg organizacji wojskowych. Na Boże Narodzenie 1939 otrzymuje z Warszawy instrukcję i statut ZWZ wraz z nominacją na komendanta Okręgu Wilno. Jest bezkompromisowym rzecznikiem jedności tych ziem z Polską, niezależnie od charakteru okupacji - litewskiej, sowieckiej czy niemieckiej. W meldunku do Komendanta Głównego ZWZ donosi, że ludność polska "nie dopuszcza możliwości jakiegokolwiek ponownego dyskutowania sprawy przynależności Wilna". Z dniem 1 lipca 1940 awansowany do stopnia pułkownika. Po aneksji Litwy przez bolszewików działa nadal na wyznaczonej placówce kresowej. Dociera do Lidy, Baranowicz, Słonima, odwiedza Wołkowysk, Grodno. Lustruje konspiracyjne garnizony i ogniwa Okręgu. Wreszcie 13 kwietnia 1941 zostaje po raz drugi zatrzymany przez NKWD - w Wilnie, na ulicy pod Ostrą Bramą. Tym razem dokładnie rozpoznany, po tygodniowym więzieniu w Wilnie wywieziony do Moskwy. Więzień Lefortowa, Butyrek i Łubianki - 24 lipca 1941 skazany na karę śmierci.

Autik

9/10

na 12c

77

... w sprawie...
 ... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

... w sprawie...
 ... w sprawie...

100
 100
 100

1

Od wykonania wyroku ratuje go umowa polsko-sowiecka zawarta przez rząd gen. Sikorskiego i 15 sierpnia 1941 wychodzi z celi śmierci na wolność. Wstępuje do Armii Polskiej organizowanej na terenie ZSRR przez gen. Andersa. Oddelegowany do pracy w jednej z przeglądowych komisji mieszanych polsko-sowieckich przeprowadzających akcję poborową wśród jeńców-Polaków. Następnie obejmuje dowództwo 13 Pułku Piechoty w 5 Dywizji Piechoty. W marcu 1942, przed zakończeniem pierwszej ewakuacji Armii Polskiej do Iranu skierowany na stanowisko dowódcy piechoty dywizyjnej formującej się w Uzbekistanie 7 Dywizji Piechoty. Pełni również funkcje komendanta Centrum Wyszkolenia Armii oraz Szkoły Junaków w uzbeckiej wiosce Wreuskaja. Po ewakuacji Armii na Bliski Wschód, od kwietnia do sierpnia 1943 p.o. dowódcy, a następnie dowódcą 5 Kresowej Dywizji Piechoty aż do 1946. Z dniem 1 marca 1944 awansowany do stopnia generała brygady. Dowodzi 5 KDP w czasie jej walk w całej kampanii włoskiej, między innymi również w bitwie o Monte Cassino, gdzie Dywizja szturmowała wzgórze "Widmo", San Angelo i wreszcie Piedimonte. Działania 5 KDP zostały ocenione bardzo wysoko przez dowódców alianckich. W końcowej fazie bitwy pod Loreto na przedpolu Ankony, w nocy z 7 na 8 lipca gen. Sulik ulega ciężkiemu wypadkowi samochodowemu, który wyłącza go z dowodzenia na ponad 6 tygodni. Wraca do linii pod koniec sierpnia 1944, podczas bitwy o linię Gotów. Dochodzi ze swą dywizją do rzeki Foglio, rozbijając niemal całkowicie niemiecką 1 Dywizję Spadochronową. W październiku, działając w ciężkich warunkach górskich północnych Apeninów, wychodzi na tyły głównych sił niemieckich. Na koniec dociera do rzeki Senio, gdzie zajmuje pozycje obronne. Wreszcie w ostatnim akordzie kampanii włoskiej, po walkach od 9 do 21 kwietnia 1945 bierze udział w zajęciu Bolonii.

Na początku 1946 przybywa z Włoch wraz z swą dywizją do Anglii. Wstępuje później do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia, a po całkowitej demobilizacji osiedla się w Londynie, gdzie do

Autik
g/10
na 12

18

1. Wymiarze wydziału...
 2. Wymiarze wydziału...
 3. Wymiarze wydziału...
 4. Wymiarze wydziału...
 5. Wymiarze wydziału...
 6. Wymiarze wydziału...
 7. Wymiarze wydziału...
 8. Wymiarze wydziału...
 9. Wymiarze wydziału...
 10. Wymiarze wydziału...
 11. Wymiarze wydziału...
 12. Wymiarze wydziału...
 13. Wymiarze wydziału...
 14. Wymiarze wydziału...
 15. Wymiarze wydziału...
 16. Wymiarze wydziału...
 17. Wymiarze wydziału...
 18. Wymiarze wydziału...
 19. Wymiarze wydziału...
 20. Wymiarze wydziału...
 21. Wymiarze wydziału...
 22. Wymiarze wydziału...
 23. Wymiarze wydziału...
 24. Wymiarze wydziału...
 25. Wymiarze wydziału...
 26. Wymiarze wydziału...
 27. Wymiarze wydziału...
 28. Wymiarze wydziału...
 29. Wymiarze wydziału...
 30. Wymiarze wydziału...
 31. Wymiarze wydziału...
 32. Wymiarze wydziału...
 33. Wymiarze wydziału...
 34. Wymiarze wydziału...
 35. Wymiarze wydziału...
 36. Wymiarze wydziału...
 37. Wymiarze wydziału...
 38. Wymiarze wydziału...
 39. Wymiarze wydziału...
 40. Wymiarze wydziału...
 41. Wymiarze wydziału...
 42. Wymiarze wydziału...
 43. Wymiarze wydziału...
 44. Wymiarze wydziału...
 45. Wymiarze wydziału...
 46. Wymiarze wydziału...
 47. Wymiarze wydziału...
 48. Wymiarze wydziału...
 49. Wymiarze wydziału...
 50. Wymiarze wydziału...

Actik
 9/10
 ma 12

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

8/8

końca życia utrzymuje więź z swymi żołnierzami, działa w polskim środowisku kombatanckim, stara się o utrwalenie pamięci czynów bojowych żołnierzy 5 Kresowej Dywizji Piechoty. Przy jego pomocy wyszła jeszcze we Włoszech w 1945 książka Kresowa walczy w Italii. Napisał do niej przedmowę.

Audik

Zmarł w Anglii 14 stycznia 1954 i pochowany został w Londynie na cmentarzu Brompton.

9/10

nr 120

Odznaczony Złotym i Srebrnym Krzyżem Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Polonia Restituta 5 klasy, Krzyżem Walecznych czterokrotnie, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Był typem żołnierza i dowódcy-kresowca. Bronił wolności i całości ziem Rzeczypospolitej. Na obcej spoczął ziemi nie doczekawszy marzeń swego życia i wizji wolnej Ojczyzny.

1. Kryska-Karski Tadeusz, Żurakowski Stanisław, Generałowie Polski Niepodległej, Editions Spotkania, Warszawa 1991.
2. Mierzwiński Zbigniew, Generałowie II Rzeczypospolitej, Wydawnictwo Polonia, Warszawa 1990.
3. Romanowski Andrzej, Ostatni obrońca Kresów, "Weteran", Londyn, marzec 1991.
4. Szumański Rajmund, Krótki Żarys działań wojskowych na wschodnich terenach II Rzeczypospolitej we wrześniu 1939 r., "Wojskowy Przegląd Historyczny", Nr 3 (129), Warszawa 1989 r.

8/8

Stanisław Krasinski] 6 Δ

końca życia utrzymywał się z pracy koczowniczej, która w końcu
 dołączył do wojska, służył w 1845 r. w 1. pułku artylerii, a następnie
 w 1846 r. w 2. pułku artylerii. W 1847 r. przeszedł do wojska
 pruskiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1850 r.
 przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1854 r. przeszedł do wojska francuskiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1857 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii.

W 1854 r. przeszedł do wojska francuskiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1857 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1860 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1863 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1866 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1869 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1871 r. przeszedł do wojska
 francuskiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1874 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1877 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1880 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1883 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1886 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1889 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1892 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1895 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1898 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1901 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1904 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1907 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1910 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1913 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1916 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1919 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1922 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1925 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1928 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1931 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1934 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1937 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1940 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1943 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1946 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1949 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1952 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1955 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1958 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1961 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1964 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1967 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1970 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1973 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1976 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1979 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1982 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1985 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 1988 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 1991 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 1994 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 1997 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 2000 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 2003 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 2006 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 2009 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 2012 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii. W 2015 r. przeszedł do wojska
 austriackiego, służył w 1. pułku artylerii, a następnie w 2018 r.
 przeszedł do wojska pruskiego, służył w 1. pułku artylerii.
 W 2021 r. przeszedł do wojska austriackiego, służył w 1. pułku
 artylerii, a następnie w 2024 r. przeszedł do wojska pruskiego,
 służył w 1. pułku artylerii.

Handwritten notes and signatures on the right margin, including a large 'X' and some illegible text.

1. Przegląd literatury o wojnie polsko-pruskiej 1863-1864 r., Warszawa 1981.
2. Przegląd literatury o wojnie polsko-pruskiej 1863-1864 r., Warszawa 1981.
3. Przegląd literatury o wojnie polsko-pruskiej 1863-1864 r., Warszawa 1981.
4. Przegląd literatury o wojnie polsko-pruskiej 1863-1864 r., Warszawa 1981.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or reference.